

In Vlaanderen geldt nullozing sinds 2011

Vlaamse telers mogen restwater uit kassen over land uitrijden

Waar de waterzuiveringsplicht van gewasbeschermingsmiddelen de Nederlandse glastuinbouwsector in de greep houdt, focust de Vlaamse glastuinbouw op meststoffenemissie. Spuistroom (restwater uit kassen) wordt in het voorjaar en zomer over landbouwgrond uitgereden.

De Vlaamse substraatteelt werd in 2006-2008 in de mestwetgeving opgenomen. Spuistroom werd ingedeeld bij 'andere meststoffen' en diende vanaf dat moment op een milieukundig verantwoorde manier te worden verwerkt. Lozing in sloten, beken en rivieren werd hieronder niet verstaan.

Het lozen van restwater op het oppervlaktewater is verboden, tenzij een bedrijf over een lozingsvergunning beschikt. De wetgeving is in het leven geroepen om de nitraat- en fosfaatvervuiling van sloten, kanalen en rivieren tegen te gaan en zo de biodiversiteit van natuurwater te beschermen.

Uitrijden over eigen land

De glastuinbouwbedrijven met een lozingsvergunning zijn op één hand te tellen, stelt Marijke Dierickx van Proefcentrum voor Sierteelt in het Belgische Destelbergen. Ook bestaat er de mogelijkheid om het restwater op te laten halen door een verwerkingsbedrijf.

Door de hoge kosten die hiermee gemoeid zijn, doen weinig bedrijven dit. Het gros van de teeltbedrijven rijdt het restwater uit over grasland of akkergrond. Dit is vergelijkbaar met het uitrijden van dierlijke mest door veehouders.

Uitrijden over het land, klinkt Nederlandse telers utopisch in de oren. "Maar in Vlaanderen liggen de glastuinbouwbedrijven meer verspreid en niet zo geclusterd als in Nederland. Vaak hebben telers wel grond tot hun beschikking", vertelt Stefaan Kint, sectoradviseur beschutte teelten bij de Vlaamse overheid. Volgens hem kunnen de meeste telers de restwaterstromen op eigen grond

Uit de praktijk

Warme kamerplantenteler: Goderick Meuninck:
'Water is het goud van de toekomst. We moeten iets doen'

Een Vlaamse glastuinder die zijn drainwater niet recirculeert is Goderick Meuninck. 'Recirculatie is geen optie', zegt hij. "Dieffenbachia is erg gevoelig voor bacteriën en er is voor mijn bedrijf geen betaalbaar systeem die de bacteriën voor honderd procent onschadelijk maakt."

Meuninck teelt in het dorp Nevele, onder de rook van Gent, onder 4.300 m² glas kamerplanten, zoals dieffenbachia, chlorophytum, aglaonema en zamioculcas. Hij beschikt over een waterreservoir van 1.800 m³ dat met hemelwater gevuld wordt. "Zelfs in een extreem droog jaar als 2018 heb ik genoeg aan dit water en hoef ik niets op te pompen", vertelt de potplantenteler. Zo'n tien jaar geleden is hij op volledige opvang van zijn drainwater overgestapt. Het overschot aan water stroomt in putjes in de gangpaden tussen de pootbakken.

Gras voor de koeien

Het drainwater wordt naar een bassin van 250 m³ gepompt achter het bedrijf.

Meuninck schat dat hij op jaarbasis zo'n 500 tot 700 m³ spuistroom produceert. Vanaf het voorjaar verspreidt hij het restwater uit over het omringende grasland ter grootte van 1 ha met een sproei-installatie. Hierbij moet hij zich houden aan de Algemene bemestingsnormen voor grasland die opgenomen zijn in de Vlaamse Mestwetgeving. Het gras wordt later door zijn broer gemaaid en aan diens koeien gevoerd.

Alhoewel hij de spuistroom ook onbehandeld over het grasland mag verspreiden, heeft hij sinds twee jaar een fosforfilter aangesloten op het systeem. De vaten van het

fosforfilter zijn gevuld met ijzerhoudend zand, waaraan fosfor zich bindt.

Water ooit duurder dan gas

Sinds vorig jaar is er bij Meuninck ook een stikstoffilter bijgekomen. In dit filter bevinden zich kleine, speciaal ontwikkelde dragers waarop een actieve biofilm groeit. Die micro-organismen zetten nitraten om in het onschadelijke stikstofgas.

Het Proefcentrum voor Sierteelt voert de testen uit binnen het Europese project NuReDrain dat filtersystemen voor het verwijderen van stikstof en fosfor uit landbouwkundige afvalstromen zoals drainage-water en effluënten uit kassen onderzoekt. Deze filters kunnen de stikstof en fosfaat-emissie tot meer dan 90% reduceren. Met zijn actieve deelname aan het project wil Meuninck volgens eigen zeggen een bijdrage leveren aan de Vlaamse glastuinbouwsector en de druk op het milieu minimaliseren. "Water is het goud van de toekomst. We moeten iets doen. Ik ben ervan overtuigd dat het ooit duurder gaat zijn dan gas", besluit hij stellig.

In het waterreservoir van 250 m³ vangt kamerplantenteler Meuninck het drainwater op dat hij in het voorjaar en de zomer over het land verspreidt.

kwijt. Bij gebrek aan grond kunnen ze een deal sluiten met een naburige landbouwer en het residu over diens land uitrijden.

Nulnorm sinds 2011

De Vlaamse overheid gaat er bij deze wet vanuit dat het gewas de nutriënten opneemt en dat deze niet in het oppervlaktewater terecht komen. Dit voorkomt de vervuiling van rivieren en andere watergangen.

De toegestane hoeveelheid meststoffen op landbouwgrond varieert per gewas en eventueel per regio, afhankelijk van de mate van vervuiling van het oppervlaktewater. De landbouwer moet hiervoor een boekhouding bijhouden over hoeveel stikstof en nitraat hij op het land aanbrengt.

De sector stelt dat de glastuinbouw in Vlaanderen door deze maatregelen verder is op het gebied van stikstofemissie dan in Nederland. In Nederland worden de emissie-

normen periodiek teruggeschoefd en geldt een nagenoeg nulnorm in 2027. In Vlaanderen geldt deze nulnorm in principe sinds 2011.

Grond werkt als filter

“Door de wet- en regelgeving rondom de emissies van nutriënten, is automatisch ook het verhaal van resten van gewasbeschermingsmiddelen beter onder controle”, zegt Kint. Deze middelen worden door de planten en in de grond afgebroken. Het systeem van uitrijden op cultuurgrond is vele malen beter dan lozing op het oppervlaktewater.” De bodem werkt volgens deze redenering als een grote filter die ervoor zorgt dat er geen gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater terecht komen.

Guus Meis, beleidsspecialist Water & Omgeving van Glastuinbouw Nederland zegt dat er ook in Nederland hergebruik van drainwater plaatsvindt. “Maar dit is vaak bij dezelfde teelt binnen een bedrijf met een bedekt en onbedekt deel, of bij verschillende teelten binnen een bedrijf.” Hij ziet wel wat in aanbrengen van restwater op gras of akkerland van derden. “Momenteel staat de overheid dat nog niet toe uit angst voor illegale lozing. Maar dat zou tegen 2027 zeker een interessante optie kunnen zijn.”

Opslag spuitwater

Sinds aanvullende wetgeving uit 2011 is de Vlaamse glastuinder verplicht zijn spuitwater op te vangen. Er is een waterreservoir nodig waarmee hij het residu een half jaar kan opslaan. In de wintermaanden (1 september tot 15 februari) is het namelijk verboden om restwater aan te brengen op landbouwgrond. Dit omdat het risico van uitspoeling naar het oppervlaktewater dan groter is wegens grotere regenval. Tevens is er in deze periode

een beperkte opname.

De grootte van het reservoir is afhankelijk van de teelt, de grootte van de kas en de aanwezigheid van een recirculatiesysteem. Een snijbloementeler zonder recirculatiesysteem moet een opslagcapaciteit van 2.400 m³/ha hebben. Als hij wel een recirculatiesysteem heeft, hoeft hij nog maar opslagcapaciteit van 400 m³/ha te hebben. Bij een tomatenteler ligt dat op respectievelijk 750 m³ en 30 m³/ha.

De Vlaamse wetgeving leidde tot een investeringsgolf in recirculatiesystemen. “Veel bedrijven waren hier al vanaf de eeuwwisseling mee bezig, vooral de bedrijven die veel meststoffen gebruiken en voor wie hergebruik van drainwater rendabel is”, zegt Kint. “Maar door de wetgeving zijn ook de bedrijven met minder meststofbehoefte gaan investeren in recirculatiesystemen. Door deze ingrepen is de hoeveelheid spuiwater uit kassen in de Vlaamse glastuinbouw aanzienlijk teruggeschoefd.”

Samenvatting

Vlaamse glastuinders rijden hun restwaterstromen uit over landbouwgrond. De nutriënten worden door de gewassen opgenomen en belanden op die manier niet in het oppervlaktewater. De telers zijn daarbij gehouden aan stikstof- en fosfaatnormen. Veel bedrijven hebben geïnvesteerd in recirculatiesystemen om opvangruimte uit te sparen. Glastuinbouw Nederland volgt de Vlaamse situatie met interesse. Als de nullozing in 2027 van kracht wordt, kan uitrijden over akkerland een interessante optie zijn.

Teler Meuninck vangt al zijn drainwater op via putjes in de gangpaden tussen de pootbakken.